

Sy en læderpung

I fortiden har læder været brugt til mange dagligdags ting - sko, tøj, knivskeder, pung og meget andet. Læderet var som regel fra køer, får og geder. Når man havde slagtet et dyr skrabede man hårene af skindet. Bagefter blev læderet garvet i en blanding af vand og bark. Især anvendtes egebark. Læderet blev garvet for at det ikke skulle rådne. I vikingetiden lavede professionelle lædersmede sko og tøjstykker, men knivskeder, pung og andre småting lavede folk sikkert selv. I læderpungen kunne der være fyrtøj, kam, tandstikker og mønter. Pungen blev båret i bæltet. Arkæologer har fundet flere typer læderpunge fra vikingetiden. Her kan du se, hvordan du laver to typer vikingelæderpunge.

I læderpungen kunne der være fyrtøj, kam, tandstikker og mønter. Pungen blev båret i bæltet. Arkæologer har fundet flere typer læderpunge fra vikingetiden. Her kan du se, hvordan du laver to typer vikingelæderpunge.

Materialer

Læder (ca. 1 mm tykt). En stærk, vokset sytråd, evt. uld vokset med bivoks

Værktøj

En syl, en kniv, en eller to nåle uden spids, et 10 mm stemmejern og et godt øjemål

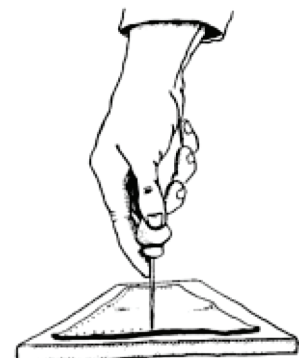
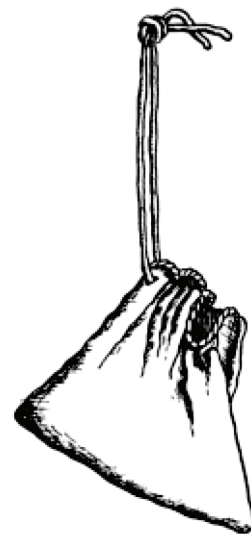
I stedet for en kniv kan du bruge en saks – og har du ikke lædersmedens øjemål kan du bruge en lineal.

Arbejdsgangen

Læg skabelonen på læderet og rids eller tegn læderpungens form over på læderet. Husk at folde læderet så du får to sider til din pung. Undgå at tegne med tusch, for det sætter grimme farvepletter. Husk altid at sætte streger og mærker på læderets bagside. Så kan de ikke ses, når pungen er færdig.

Skær eller klip læderpungen ud.

Selv om læderet virker tyndt og blødt, er det svært at sy i det uden at lave hullerne med en syl. Lædersmeden i vikingetiden havde et godt og trænet øjemål, så han lavede nok hullerne på slump. Men en uøvet kan gøre sådan: rids/tegn først en streg på læderets

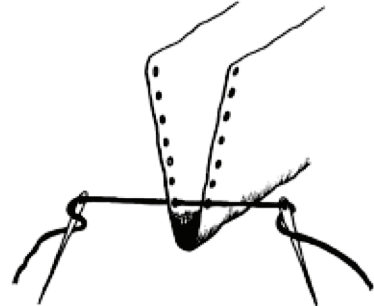

bagside ca. fh cm fra kanten og hele vejen rundt. Prik bagefter huller langs med stregen med en syl. Afstanden mellem hullerne skal være ca. fh cm. På langsiderne er det en god ide at starte fra midten og prikke ud mod enderne.

Nu er læderpungen klar til at blive syet sammen.

Læderstykket skal foldes på midten med den glatte side af læderet indad. I de læderarbejder arkæologerne har fundet, vises to forskellige måder at sy sidesømme på, nemlig enten med én nål eller med to nåle.

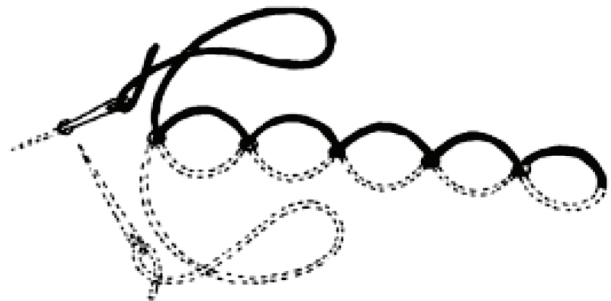
Til begge syninger skal bruges to sytråde som er ca. 60 cm lange.

Symetode med 2 nåle

Træd to nåle – en i hver ende af tråden.

Træk herefter tråden igennem de to nederste huller på læderpungen. Det bliver bedst, hvis der sys fra bunden mod toppen. Hvert sømhul skal bruges to gange lige efter hinanden – først med den ene nål fra den ene side, og så med den anden nål fra den anden side. Der lukkes af ved at sy et par sting tilbage med hver tråd. Sømmen i den anden side af pungen sys på samme måde.

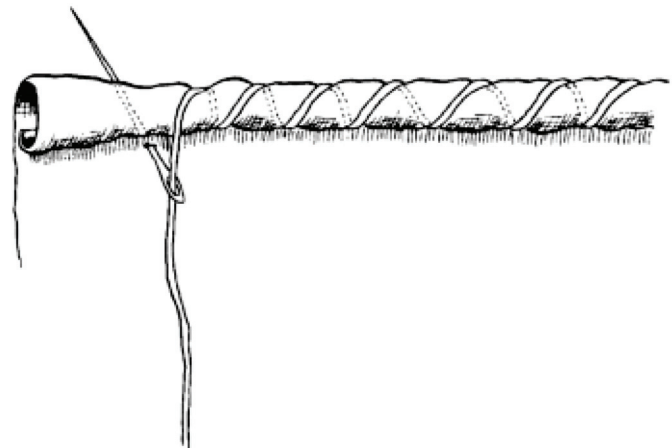

Symetode med 1 nål

Træd en nål og bind en knude på enden af tråden. Sy risting fra bunden mod toppen. Herefter sys fra toppen mod bunden. Hvert sømhul skal bruges to gange – en gang på vej opad og en gang på vej nedad. Der lukkes af ved at sy et par sting tilbage. Sømmen i den anden side af pungen sys på samme måde.

Nu er læderpungen syet sammen. Vend retten ud. Herefter sys øverste kant ned med en ca. 50 cm lang tråd, hvor der er bundet knude på enden af tråden. Start i den ene af siderne og sy sømmen fra indersiden af læderpungen. Stram tråden efter hvert sting så kanten bukket ned. Der sluttes med at sy et par sting ned ad sidesømmen.

Herefter laves huller til en lædersnøre. Brug et stemmejern. Det er lettest at lave hullerne på begge sider af pungen på én gang. Vær omhyggelig med at lægge læderpungen til rette, inden der laves huller. Sørg for at den øverste kant på hver side af læderpungen ligger lige oven på hinanden. Tryk stemmejernet igennem begge lag læder på én gang. Hullerne skal sidde på højkant, og der skal være ca. 1 cm mellem dem. Det bliver til ca. 11 huller på hver side.

Til slut skæres eller klippes en lædersnøre – 1 cm bred og 30 cm lang. Snøren sættes i, og pungen er færdig.

En anden pung

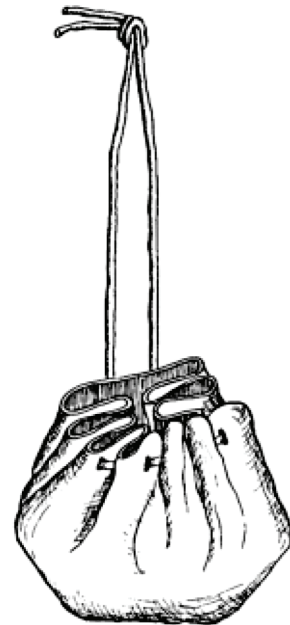
Arkæologerne har også fundet en anden type læderpung fra vikingetiden.

Den er let at lave:

Skær en cirkel ud af læderet. Vi foreslår en diameter på 20 cm.

Herefter trykkes huller til en snøre med et stemmejern. Hullerne skal sidde ca. 1 cm fra kanten og ligne en strålekrans langs cirkelns kant. Afstanden mellem hullerne skal være ca. 1,5 cm. Når hullerne er lavet, trækkes en snøre gennem dem, og pungen er færdig.

Pungen kan laves større og mindre. For at få pungen til at folde sig pænt, skal antallet af huller være deleligt med 4.

© Copyright Vikingskibsmuseet 2000

Redaktion Ane Bendix Horn og Harry Kahl.

Layout: Hans Peter Boisen/ Skoletjenesten

Tegninger: Dino Fabrin

